

Gondolatok az új évezred küszöbén

2000

Dr. Nikolics Károly

A szerző visszatekint a múlt néhány eseményére, értékeli a jelen korszakot és összefoglalja a jövő több, időszerű feladatát. Kiemeli a gyógyszerészeti széles rétegeinek összefogását, mivel enélkül nincs fejlődés. Továbbá hangsúlyozza a hivatás kapcsolatainak jelentőségét és társadalmi megbecsülését.

Kerek évszámok, évfordulók az országút szélén álló mérföldkövekre emlékeztetnek. Ezeknél meg-megállunk, visszatekintünk a megtett útra és újult erővel, új lendülettel indulunk tovább. Ezzel a helyzettel találkozunk most, az ezredforduló előtt is.

Ha az idős gyógyszerész visszatekint az elmúlt század és közelebbről az utóbbi évtizedek történéseire, akkor több esemény, tapasztalat és tanulság merül fel benne. Így gondolatait – bizonyos fókig – a múlt, a jelen és a jövő korszakára bonthatja. Természetesen ez a határ nem éles, mert a fejlődés, a változások folyamatosan haladnak előre. Ennek ellenére az időszerű gondolatokat három részre tagoltam.

1. Visszatekintés a múlt néhány eseményére

1.1. A század elején és főleg a két világháború között fokozatosan kialakultak a gyógyszerészet közösségei: a tulajdonosok, ill. az alkalmazottak egyesületei (OGYE, ill. OGYOE), valamint a tudományt művelő Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság (MGYTT). 1940-ben megindult a 4+1 éves egyetemi képzés, megalakult a gyógyszerész továbbképzés intézményes bizottsága. Az Országgyűlésben képvisellel rendelkezünk. Saját erőből létrehozták a nyugdíjrendszert a GYOJA révén, amely az indulás után jól működött.

1.2. A II. világháború utáni politikai fordulat több szempontból nehéz helyzetet teremtett. Jól ismertek az 1950-ben bekövetkezett államosítás következményei, ill. maga a végrehajtás módja. Ezek a körülmények összerázták a kollégákat, köztük több akkori vezetőt. Fokozatosan erősödtek a szakmai szempontok. Így létrejött a szakfelügyelet, galenusi laboratóriumok létesültek. Kialakultak a hálózatfejlesztés tervei is. Így az állami gyógyszerészet keretében is hasznos eredmények születtek. A korábban megszüntetett tudományos egyesület a 60-as években Magyar Gyógyszerészeti Társaság néven újjáalakult. Továbbá a megszüntetett nemzetközi kapcsolatokat is sikerült helyreállítani.

1.3. Az ún. rendszerváltás sok szempontból új helyzetet teremtett. Több oldalról jövő kezdeményezések fokozatosan elindították a magánosítást. Ennek előnytelen oldalai is voltak. Így nem volt reprivatizáció, tehát az egykori gyógyszerész családok nem jutottak volt gyógyszerárak birtokába, noha ez több országban kedvezően oldódott meg. Ehelyett az önkormányzatok rendelkeztek a gyógyszerárak felett és eltérő megoldásokkal adták el –

nagyrészt – az akkori vezetőknek. Ehhez pedig sok helyütt idegen tőkét vettek igénybe. Ez természetesen hátrányokkal járt, mert a gyógyszerészeti szemlélet csak többségi tulajdonban érvényesülhet. Itt említjük meg, hogy ebben a korban megalakult a Magyar Gyógyszerész Kamara, mint érdekképviseleti szerv.

2. Gondolatok a jelen korszakról

Az előbb elmondottak tulajdonképpen már átmenetet jelentenek és napjainkra is jellemzők. Pozitívumként említenő, hogy fejlődik a tudományos élet, a felsőoktatás, a továbbképzés, a szakajtó. Eredménynek tekintendő, hogy hivatásunkat érintő törvények születtek.

2.1. A változások során általában különböző ötletek, tervek merülnek fel. Ezek részben hasznosak. Így külföldi példák megfelelő alkalmazása gyakran fejlődést jelent. Pl. a FIP által elindított „jó gyógyszerészeti gyakorlat”, a „gyógyszerészeti gondoskodás” és hasonló kezdeményezések hazai megvalósítása megindult. Vannak más törekvések is, amelyek az együttműködést segíthetik. Már régebben javasoltam, hogy a német ABDA csúcsszerv mintájára hazánkban is létesüljön hasonló hatékony szervezet. Eddig ez nem sikerült.

2.2. Egyes külföldi példák megvalósítása káros is lehet. Olyan törekvésekkel is találkozunk, amelyek pl. új gyógyszerárak korlátlan létesítését vagy postai gyógyszerküldő szolgálat bevezetését szorgalmazzák. Eddig ezek szerencsére nem valósultak meg.

2.3. Általános probléma a centralizálás és decentralizálás, ill. a központi és vidéki szervezetek kapcsolata. Már korábban is kialakultak vidéki központok, ahol a kollégák könnyebben találkozhatnak pl. továbbképző előadásra, szakmapolitikai eszmecserekre. Ennek a rendszernek a fenntartása és további fejlesztése fontos.

3. Gondolatok a jövő feladatairól

Régi tapasztalat, hogy az összefogás viheti előre közösségek és ezen keresztül a hivatás fejlődését. Ezért az összes szerv, szervezet hatékony együttműködése létérdek. Minden kérdésben meg lehet találni a kompromisszumot, amely előre viszi a hivatást.

3.1. Az élet fontos tényezője az optimális emberi kapcsolatok kialakítása. A mi esetünkben a következő szempontok a döntők:

- a gyógyszerész és a beteg bizalmi légköre,
- a gyógyszerész és az orvos együttműködése,
- a gyógyszerészek egymás közötti kapcsolata,
- a hivatás társadalmi megbecsülése.

Lássuk ezeket közelebbről:

A gyógyszerész megnyerheti a beteg bizalmát. Ehhez a felsőoktatás elméleti alapot ad. Az oktató munkahelyek helyes nevelési tevékenysége jó kiegészítést nyújt. A jó betegkapcsolat jó emberismeretet, közvetlen tárgyalókészséget is igényel.

A betegkapcsolattal szorosan összefügg az orvossal való állandó együttműködés. A felsőoktatás ez irányban is sokat tesz. Az elméleti ismeretek megfelelő alkalmazása alapján biztosítható a jó partneri viszony. Ide tartozik az egyre terjedő öngyógyítással kapcsolatos együttműködés is.

A gyógyszerészek egymás közötti kapcsolata akkor lehet eredményes, ha látókörük széles, ha kapcsolatuk etikus, ha szem előtt tartják a köz érdekeit. Ez természetesen nem zárja ki az egyéni szempontok érvényesítését, a hasznos kezdeményezéseket.

Fontos szempont a fiatalok soraiból új vezetők kiválasztása. Ennek érdekében számukra kellő támogatást kell adni.

3.2. Az egészségügyön belül fontos a gyógyszerész szerepe. Ennek több közérdekű vonatkozása van. Csupán néhány gondolatot kívánok kiemelni:

Az egyik a gyógyszerész szakértelmének biztosítása a gyógyszer hosszú útján: a kutatástól egészen a betegig. Ez a gondolat már a FIP 1984. évi budapesti deklarációjában szerepelt.

A másik gondolat az individuális gyógyszeres terápiát érinti. Az egyéni (egyedi) gyógyszerrendelés és adagolás lehetőségeit pl. a gyermek-, ill. bőrgyógyászatban tudjuk biztosítani. A magisztrális gyógyszerrendelés, ill. -készítés támogatására a FoNo újabb kiadásának kidolgozása időszerű.

A harmadik gondolat a gyógyszerterárik forgalmi köréhez (profiljához) kapcsolódik. Olyan törekvések, amelyek különböző kereskedelmi egységekbe vittek át gyógyászati termékeket, károsak, mert a gyógyszerbiztonságot veszélyeztetik.

Végül meg kell találni annak megoldását, hogy a gyógyszerterárik többségi tulajdonban, gyógyszerészi kézben legyenek.

Záró gondolatok

Nap mint nap sokféle változással találkozunk. Ezek közül több szempont a gyógyszerészetet is érinti. Mindig meg kell találni azt a kiutat, amely összhangot teremt a szélesebb közérdek, a hivatás általános szempontjai, valamint az egyéni érdekek között. Ennek érdekében széles rétegek együttműködése szükséges. Csupán néhány időszerű gondolatot érintettem. De a mérföldkő továbbiakat is fel fog vetni. Bízunk benne, hogy a hivatás jövő vezetői – a múlt tapasztalatainak ismeretében – önzetlenül, széles látókörrel fogják a fejlődés helyes útját keresni. Ez pedig a harmadik évezredben újabb eredményeket hozhat a magyar gyógyszerészet számára.

K. Nikolics: *Thoughts at the threshold of the new millennium.*

A retrospection is given to some events of the past, an evaluation of the present times and a summary is given on several, up to date tasks of the future. Author emphasizes the cooperation among the wide ranges of the pharmaceutical profession, this is the pledge of development. Furthermore, he stresses the significance of human contacts of the professionals as well as of their social respect.

Szerző címe: Sopron, Kis János u. 1. – 9400

Gyógyszerészek nyomában...

DR. EKKERT LÁSZLÓ

(1861–1942)

Adonyban született 1861. szeptember 9-én. Édesapja gyógyszerterárik volt gyakornok. Gyógyszerészi oklevelét 1881-ben Budapesten szerezte. Ezt követően Than professzor intézetében dolgozott, és 1899-ben szerzett gyógyszerészdoktori címet. Az 1893–1897 közötti időben a Szent Gellért Gyógyszertár tulajdonosa volt. 1902-ben egyetemi tanársegéd, 1908-tól adjunktus a Than professzor, majd Winkler professzor vezette kémiai intézetben. Évtizedeken át a gyógyszerészhallgatók laboratóriumi gyakorlatainak volt a vezetője. 1933-ban laboratóriumi igazgató, később egyetemi tanár lett. Munkássága középpontjában az alkaloidok színreakcióinak kidolgozása állt. 1942. március 6-án Budapesten halt meg.

(Gyógyszerésztörténeti naptár – '99. január
Solvay Pharma Kft. kiadása)